

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LII (46)

Štev. (Nº) 50

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

16 de diciembre - 16. decembra 1993

DR. MARKO KREMŽAR

Ob koncu slovenskih tečajev

Kmalu bo pretekla prva polovica stoletja našega romanja po svetu. V resnici smo že zdavnaj prenehali šteti leta, kajti kdor hodi po božjih poteh, zanj človeški čas izgubi prizvok usodnosti. Spoznamo, da so desetletja le od ljudi postavljeni mejniki. Naše naloge ostajajo take, kot smo jih spoznali. Vrednote se ne spreminjajo ne v sto ne v tisočih letih. Vendar zvestoba do njih iz roda v rod zahteva napore.

Zato potrebujemo medsebojne opore in pomoči. Upravičeno ju iščemo še v posebni meri od tistih izbranih bratov in sester, ki so začutili v sebi duhovniški ali učiteljski poklic. To sta poklica v najčistejšem pomenu besede. To je božji klic, izreden dar, okrepljen s posebno milostjo za službo bližnjim, posameznikom, družinam in skupnosti.

V svoje skrajne nevede roke sprejme učitelj z zaupanjem v Stvarnikovo pomoč otroka, da mu pomaga pri oblikovanju telesa, duha in duše. Nihče, ki res veruje v dragocenost in enkratnost človekovega življenja, bi se ne drznil lotiti te naloge sam. Le trdna povezanost duhovnikov in učiteljev med seboj, sodelovanje s starši, predvsem pa božja milost, lahko dajo krhkim osebam moč, da postanejo učitelji svojega rodu v polnem pomenu besede. Ta povezava pa ima posebno ime, rečemo ji šola. Besede šola, podobno kot Cerkev, ne pomeni stavbe temveč občestvo, ki se med seboj podpira in izpopolnjuje.

Ni slučaj, da je prvi svetniški kandidat v novejši slovenski zgodovini, Anton Martin Slomšek, jasnoviden, narodu in Cerkvi predan mož, ki je bil ob težki odgovornosti svojega škofovskega poklica z vsem srcem — učitelj.

Zdaj izrecimo zahvalo Bogu, da nas je poklical v življenje kot katoliške Slovence, da nas ohranja ter da nam je dal učiteljskih in duhovniških poklicev, brez katerih bi naša identiteta usahnila sredi materialistične puščave.

Vam, drage naše učiteljice, učitelji in kateheti pa iskrena zahvala, da ste se temu klicu odzvali. Postali ste v evangelijskem duhu kot učitelji ljudstva, kot njegovi naravni usmerjevalci, neplačani služabniki vseh, ki vas potrebujemo. Tega vam ne bo mogel nihče povrniti na tem svetu. Zato ima tudi vaše delo za slovenstvo svoj polni smisel in neizmerno vrednost le pod vidikom krščanstva. Vaš poklic postaja na ta način del božjega naravnega in odrešenjskega načrta.

Vendar ko govorimo o naših učiteljih, prav lahko pozabimo, da se za to splošno besedo skriva dolga vrsta rajnih in živih oseb. V vsaki od njih je prisotna osebna odločitev, vrsta osebnih žrtv in razočaranj pa tudi osebnega veselja, ki ga občuti pošten človek ob dobro opravljenem delu.

Zato bi se želeli zahvaliti ob tej priložnosti vsakemu od naših učiteljev posebej.

S posebnim spoštovanjem pa se spominimo tudi vseh tistih, ki so kot begunci, zvesti svojemu poklicu, pričeli zbirati otroke na Vetrinjskem polju. Njihovemu zgledu so sledili drugi po begunskih taboriščih, ko pa so se začeli dvigati v tujini slovenski Domovi, je pričel poprijemati nov učiteljski rod in za njimi najmlajši, ki so se odzvali klicu svoje krvi in potrebi časa. Zdaj opr-

vljajo ob zgledu starejših naporno in odgovorno delo. Vsem priznanje in zahvala!

Čeprav je nemogoče naštetati vse, ki imajo zasluge za našo šolo, naj vsaj omenim požrtvovalne moke, ki so na pobudo Slovenskega narodnega odbora še v begunstvu, v najtežjih časih prevzeli nase skrb za povezano in organizirano osnovnošolsko dejavnost. Delo nadzornikov, kot sta bila med nami na primer gospoda Mizerit in Majhen ter sedaj gospod Vitrih, je le malo poznano. Vendar je njih tiho usklajanje naporov za vzajemnost pri vzgojiteljskem delu bistvenega pomena. Hvala jim.

Podobno vlogo imajo med nami od vseh početkov dušni pastirji, ki poznajo skoraj vsako od svojih ovac po imenu. Poleg drugih nalog so bili pobudniki šolstva ter so poprijeli za katehetsko delo povsod, kjer in kadar je bilo potreba.

Dokler bomo imeli med seboj požrtvovalne vzgojitelje, bo naša pot pravilno usmerjena k večnosti pa tudi k zemeljski očetnjavi. Svoj rod in dom bomo nosili seboj v zavesti, da biti Slovenec pomeni več kakor zgolj prebivati na zemlji pod Triglavom.

In vendar ne smemo predrzno zaupati sami vase, niti misliti, da bo Bog reševal, kar mi zanemarjamo. Potrebujemo drug drugega. Rojak rojaka! Slovenci doma in v svetu se moramo med seboj dopolnjevati, se drug drugemu odpirati, se spoznavati in si med seboj pomagati. Vsak zase smo del; povezani z narodom v domovini — celota!

Biti del slovenskega naroda pomeni za vsakega rojaka, pa najsi živi na slovenskih ali na tujih tleh, sprejemanje pravic in dolžnosti. Slovenstvo je vrednota, za katero smo odgovorni pred Stvarnikom, pred svojimi predniki ter zanamci. A to vrednoto je mogoče zapraviti s sebičnim materializmom, tako na južni polobli kako na sončni strani Alp.

Življenje, pripadnost družin in narodu nam je podaril Bog. Prav je tedaj, da prosimo Gospoda zemlje in neba, naj nam da moči, da te darove hranimo in krepimo, skupaj z nadnaravno vero v Njegovo razodetje. Naj nam pošilja še naprej svoj blagoslov v osebah zvestih in dobrih učiteljev, da nam bodo, skupaj z našimi duhovniki, pomagali ohranjati zvestobo narodu in Bogu.

(Iz govora na Pristavi)

Priljubljenost politikov

Ta teden objavlja Delo ugotovitve lestvice priljubljenosti znanih politikov in drugih osebnosti. Mesečni barometer je zaznal, da so na prva mesta v lestvici priljubljenosti prišli športniki in televizijske osebnosti. Na četrtem mestu je šele Kučan, na šestem Kacin in na osmem Drnovšek. (Peterle na 14.)

Od januarja do decembra letos se črta, ki kaže rast negativnih ocen, pri Kučanu, Drnovšku in Janši vzpenja, pozitivne ocene pa se nagibajo navzdol. Le pri Lojzetu Peterletu sta se do zadnjega časa ti dve črti obnašali ravno nasprotno.

Občinske volitve v Sloveniji

V državnem zboru so bili med najpomembnejšimi zakoni na dnevnem redu prav gotovo tisti, ki urejajo obliko in časovni okvir volitev na lokalni ravni. Eden najpomembnejših členov pravi: „V občinah, kjer se občani na zborih krajanov v krajevnih skupnostih skladno z zakonom o referendumu za ustanovitev občin odločijo, da izvedejo referendum o oblikovanju novih občin do 31. marca 1994, se izvedejo volitve županov in občinskih svetov v te nove občine najpozneje do 31. 12. 1994.“ V drugih občinah pa se izvedejo volitve pred potekom mandata starih skupščin. Mandati tem skupščinam potečejo aprila 1994 in se

nato teritorialno preoblikujejo v roku do marca 1996. V majhnih občinah (do 3.000 prebivalcev) se volijo občinski sveti po večinskem sistemu, župan pa neposredno. V večjih občinah pa se občinski sveti volijo po proporcionalnem sistemu, župani pa neposredno (izvoli ga občinski svet izmed svojih članov).

Zakon je neke vrste kompromis med tem, za kar so si prizadevali krščanski demokrati, da se nemreč podaljša mandat starim občinam, in tem, za kar so si prizadevali predvsem v Združeni listi, da se namreč volitve izvedejo aprila 1994 v stare občine.

Povojne pokole je odobril Tito

Spomladi leta 1944 so Ivana Mačka Matijo, šefa slovenske Ozne, poklicali v Drvar k Titu in Rankoviću. Po vrnitvi 14-članske delegacije je Maček sklical sestanek in med drugim povedal, da so se v vrhovnem poveljstvu — v duhu navodil iz Moskve — dogovorili, naj bi s sovražniki, izdajalci in kolaboracionisti „opravili čim bolj na kratko“, brez zamudnih sodnih postopkov.

Likvidacije kot bližnica pri razreševanju problemov okrog povojnega „čiščenja“ Jugoslavije je torej v resnici požegal sam Josip Broz. To je 30. novembra na zaslišanju pred preiskovalno komisijo državnega zbora RS, ki raziskuje množične povojne poboje in pravno sumljive procese, povedal Albert Svetin. V začetku maja 1944 so ga imenovali za enega od pomočnikov prvega človeka Ozne v Sloveniji, Mačka, ki je poročal neposredno centralnemu komiteju KPS in vrhovnemu poveljstvu partizanske vojske Jugoslavije. V ožji vrh hierarhično zasnovane organizacije so v vojnem času sicer sodili Zore, Ivanuš, Šilih, Ivo Svetina in še nekateri izbranci, do maja 1945 pa je kartoteka nasprotnikov revolucije narasla že na dobrih 17 tisoč imen. Maček kot član CK je ob ustanovitvi Ozne postal njen komandant in nasledil vosovske kadre okrog Marjete (Zdenke) Kidrič, medtem ko so se novi obveščevalci in operativci usposabljali v specialni šoli na Otočcu. Najstrožje je prepovedal kakršnekoli komunikacije z angleško in ameriško misijo, so pa bili zato člani sovjetske delegacije dokaj pogosti gostje v glavnem stanu Matije.

Po koncu vojske se je trojica oficirjev ugnezdila v ljubljanski Slaviji, kjer sta z njo sodelovala — kot navaja Albert Svetina — izključno le Ivan Maček in Mitja Ribičič. Slednji je bil v tistih mesecih najbolj zaposlen človek, ključna oseba v procesih in pri aretacijah sumljivih ljudi.

Komisija je kot prvega vabila Mitjo Ribičiča. Vendar je Ribičič poslal podpredsedniku dr. Janku Predanu pismo, v katerem mu sporoča, da ga zaradi slabega zdravstvenega stanja ne bo. Kot razlaga v nadaljevanju, ima vrsto pomislekov zaradi javnega hrupa, ki vnaprej ustvarja vzdušje nestrpnosti.

„Sprajujem se, ali lahko človek moje starosti... zanesljivo priča o pol stoletja starih dogodkih pred prižganimi žarometi in pod vodstvom predsednika, ki me je vnaprej obsodil,“ dodaja Ribičič. Omenja 6. člen Evropske konvencije in 14. člen Pakta o človekovih pravicah, ratificiranih v slovenskem parlamentu. In dodaja, da je vseeno pripravljen sodelovati, če bo komisiji predsedoval kdo drug.

Podobne argumente je v uvodni besedi naštel Bojan Polak kot tretji preiskovanec, bivši komandant 2. divizije KNOJ in še prej poveljnik brigade VDV. Nazadnje je vseeno odgovarjal na vprašanja a ni povedal nič novega.

Komisija se bo 8. decembra sestala na seji, kjer naj bi natančneje opredelila metode delovanja, za katerega jo je pooblastil parlament, predvsem v duhu novega poslovnika in zakona o parlamentarni preiskavi.

Po „Delu“, sredi, 1. decembra 1993

DR. EDUARDO FREI

Partido Demócrata Cristiano
Santiago de Chile

Buenos Aires, 13 de Diciembre de 1993

Congratulándonos ante la victoria obtenida en las recientes elecciones en la hermana República de Chile, les hacemos llegar nuestro júbilo por el éxito contundente del ideario de la Democracia Cristiana, y las mejores expresiones de solidaridad y sentimientos fraternales de la joven Democracia Cristiana Eslovana.

Afectuosamente.

Ing. Jernej Dobovšek, Presidente
Partido Demócrata Cristiano Eslovano
Sección Latinoamericana

Razstava slik pri SKA

Zanimivo skupinsko razstavo slik (olj) štirih mladih slovenskih likovnih umetnic v Buenos Airesu je priredila Slovenska kulturna akcija 20. in 21. novembra 1993 v Slovenski hiši. Skrbno pripravljena prireditelj je bila svojski kulturni dogodek — dokaz, da se mladina v svetu zanima za kaj več kot za materialnost. Od 23 razstavljenih del dosega nekatera pravo umetniško vrednost. Združene v ljubezni do lepote, so mlade umetnice prikazale nekaj primerov svojega slikarskega sveta in svojega pogleda na stvarnost, ki je bogata buenosaireska stvarnost. Nebo nad temi kraji je nebo luči in umetnost, ni samo oblikovanje stvari, ampak tudi — in to nadvse — oblikovanje stvari, oblitih z lučjo. Nebo, odprto v neskončno širino pampe je slovenskemu umetniku tukaj dano v življenjsko usodo in vredno notranje doživetje. Ustvarjalno oko zdomskih deklet je pred temi bitnostmi povsem umirjeno, dejal bi, slovensko domače: nič običajnega hlastanja za ceno efektivnosti, nič pretiravanja ali naglice. Razstavljene slike so bile dokaz o nenehnem prizadevanju v smeri oblikovne in svetlobne dognanosti, predvsem pa v smeri zajetja nekega dela slovensko ameriške stvarnosti. Ta svet mladim ni tuj — sprejemajo ga kot svojo domovino in svojo last, svet slovenske Amerike. Štiri slikarke v svetlem in širnem slovensko argentinskem svetu:

HELENA KLEMENC — Z živobarvno ploskovnostjo dosega poetično analizo bogatega osebnega sveta. Kompozicija je lahkotna, težeča v neke vrste kubistično fantastiko. Vendar pa je plastična razčlenitev narave končno ustaljena v zmernem realizmu. Tu so podobe Na paši, Na poti, Popoldanski sprehod — v njih se izraža daljni, podzavestno slovenski spomin.

TILKA MOČNIK — Kompozicija izraža valovanje velikih ploskev krajine, dreves in rož, svoje umetniško delo spočenja z intimnim sprejetjem narave, s katero živi v tesnem dotiku. S črto in barvo jo hoče zajeti v nekem sublimnem trenutku. Obenem pa je druga smer njenega slikarstva obrnjena k zdomskemu človeku — v tem pogledu je značilna njena velika slika Moja mati.

ADRIJANA OMAHNA — Iluzija globine s pomočjo barvno prostorne perspektive,

ki prehaja rahlo v nekaj nadrealizem. Ta se lepo izraža v sliki Namišljene živali, pa tudi v sliki Predmestje. Vse pa oživlja mirno kulturno ozračje, ki daje smisel slikarski invenciji. Ta se kaže v obvladanju tehnike.

VERONIKA SPARHAKL — Resna umetniška tvornost, ki priča o nenehnem prizadevanju za dosego barvne dognanosti. Slika Pokrajina II. je v nekoliko melanholično zastrti luči primer podobe, ki bi jo lahko označili kot daljno (slovensko) krajinsko lepoto.

Naj poudarim, da je bilo mogoče opazovati pri vseh razstavljenih delih delovno disciplino, urejenost in skrb za čistost estetskega izraza. Zanimivo je tudi dejstvo, da je skupna razstava štirih upodablajočih umetnic učinkovala enotno in enosmerno: lep dosežek slovenske mladine v buenosaireskem okrožju. Vsak pojav ustvarjalne dejavnosti v zdomstvu, četudi morda ne povsem transcendenten, je vreden zapisa, je vreden, da se o njem govori, je veljaven, kajti v svetu se plete slovenska kultura iz mnogih bolj ali manj solidnih predstav, nastopov, razstav in dogodkov te vrste.

Predsednik SKA arh. Marjan Eiletz je ob pričetku razstave dejal naslednje:

„SKA prireja vsako leto tudi likovne razstave. Vsaka od njih je vedno vesel in odločno pozitiven dogodek, saj je to manifestacija življenja in rasti, pa obenem javna in tudi slovesna predstavitev teh sadov v javnosti.

Današnja razstava je še vedno pomembna, ker naznanja novo obdobje kulturne dejavnosti naše ustanove. Slovenska kulturna akcija danes vključuje v svoje kulturno občestvo štiri mlade slovenske slikarke, ki sicer že ustvarjajo med nami več let in so tudi že razstavljale svoja dela ob raznih priložnostih, danes jih pa nekako uradno predstavljamo kot nova mlada setev slovenske kulture v Argentini. Skupaj z ostalimi ustvarjalci iz literature, gledališča in znanosti sestavljajo novo generacijo, ki bo prevzela baklo slovenske kulture, ki so jo naši prednamci pionirji pred 45. leti prinesli v Argentino in smo njih ogenj zvesto čuvali v tem daljnem slovenskem Olimpu“.

Fr. P.

Informacije SKD iz Slovenije

V ponedeljek, 22. oktobra in v torek, 23. oktobra 1993 sta zasedala najpomembnejša organa stranke. IO je obravnaval bolj tekočo problematiko, med drugim pa je potrdil tudi sestavo Sveta za strategijo pri SKD. V svet so bili imenovani Viktor Blažič, Janko Deželak, dr. Marko Kremžar, Sandra Kržan, dr. Tone Kunstelj, Janez Pogorelec, Ignac Polajnar, Izidor Rejč, Boštjan Turk, dr. Andrej Umek, Igor Umek, Peter Volasko in dr. Rajko Pirnat. Osrednja naloga Sveta je pripravljanje programa stranke. Svet mora tudi ugotavljati potrebo po spremembah programa ter prispevati k njegovi teoretični in idejni odprtosti. Svet skrbi tudi za koordinacijo priprav in postopek spreminjanja programa stranke; predsedoval mu bo dr. Rajko Pirnat.

23. novembra je zasedal Svet SKD. Na dnevnem redu so bila poročila ministrov in vodstva SKD ter sprejemanje stališč do opravljenega dela v vladni koaliciji. O delu organov stranke je najprej poročal glavni tajnik SKD Edvard Stanič. Ni mogoče skrivati, da nekateri vstopa v vladno ne obravnavajo kot perspektivno dobro dejanje, temveč ga ocenjujejo v luči trenutnih uspehov in neuspehov. Ne bi smeli videti samo težav sobivanja v koaliciji, uspehe pa zanemarjati, kot da jih sploh ni. Tudi lažni

napadi na vidnejše osebnosti stranke, med katerimi je tudi Edvard Stanič, hočejo destabilizirati stranko, vnesti nemir in rušiti projekt gradnje stranke, ki v zadnjem letu lepo napreduje. Sledila so poročila ministrov, poslanske skupine, MKD, kril, zvez in gibanj v stranki. V razpravi, ki je nato sledila, je bila izrečena enoglasna podpora in popolno zaupanje delu glavnega tajnika SKD Edvarda Staniča, vsi razpravljalci pa so se tudi strinjali s predlogom, da se Edvarda Staniča pooblasti za predsednikovega namestnika, kar omogoča na letošnji letni konferenci spremenjeni statut. Svet je sprejel poročila vseh poročevalcev.

Novo imenovani državni sekretar za družino je bil dr. Drago Čepar član SKD. Mesto, ki ga je zasedel, je pomembno. Za prihodnje leto se pripravlja leto družine; za prireditve v zvezi s tem naj bi namenili 250 mil. tolarjev. Zopet si prizadevajo za to, da bi se z vprašanji otrok ukvarjali v tem ministrstvu in ne v ministrstvu za šolstvo. To bi bil korak k celostnemu obravnavanju vprašanja družine, kamor otroci že naravno gledano spadajo. Zelo pa si bo potrebno prizadevati tudi za spremembo mišljenja, ki še vedno družinsko politiko smatra za porabo; družinska politika je investicija na dolgi rok in ne pomoč v nesreči.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Slavnotečen podpis sporazuma med peronisti in radikali je že za nami. Menem in Alfonsín sta dopolnila ta novi poizkus dialoga med dvema najmočnejšima argentinskima strankama in oba sta dosegla kar sta iskala: predsednik reformo ustave, da more znova kandidirati, bivši predsednik slavnotečen povratak v politično areno, s katere so ga skoraj izgnali dogodki v državi in v radikalni stranki.

NARODU ZA HRBTOM?

Ob vsem tem se postavlja vprašanje, kakšno stvarno politično težo ima ta sporazum. Ne govorimo le o eni ali drugi osebnosti. Jasno je in nihče ne dvomi, da je predsednika zanimala le izključno ponovna kandidatura, saj je najprej sprejel pogoje sanjuanskega blokista Bravoja, nato pa prav nasprotno pogoje Alfonsína, ker mu je bolj kazalo. Temu je tudi šlo le za ponovno politično vlogo, saj je požrl vse psovke na Menema in storil vse, kar je dotedaj najbolj ostro obsojal. Naj bo namen tak ali drugačen, ta sporazum konec koncev koristi politični družbi, ki tako reši dolgoletni problem, saj ni bilo vladajoče stranke, ki ne bi hotela ponovne dobe svojega vodje in ni bilo opozicije, ki se ne bi temu uprla z vsemi močmi. Kamen večne spotike je tako enkrat za vselej odstranjen in tudi demokracija v državi je s tem ojačena.

A tu moramo znova zapisati, da so ljudje precj oddaljeni od teh ustavnih in političnih razmišljanj. Te dni je država praznovala deseto obletnico te nove ustavne dobe. Deset let demokracije so ugotavljali in praznovali. Menem in Alfonsín sta posadila deset drevesc, ki so simbolično predstavljala teh deset let, pa so jih še isto noč neznanči pokradli; baje pristaši nedemokratskih skupin. A ljudstvo se ne ob enem ne ob drugem dogodku ni pretreslo. Na splošno tepeno od krize, z nizkimi plačami, ob brezposelnosti, se kaj malo zanima za dogodke „formalne demokracije“. Ta izraz pa postaja vedno bolj aktualen v državi in splošno v latinski Ameriki. Vendar ni nov, saj ob njem tečejo dolgoletne razprave in je snov političnega raziskovanja.

Besedo „formalna“ demokracija uporablja celo izjava latinskoameriške škofovske konference, ki je zasedala leta 1979 v Puebli. Ta zlasti opozarja, naj se demokracija ne omeji izključno na volitve vsakih toliko let, marveč naj res postane soudeležba vsega naroda tako pri majhnih kot velikih političnih odločitvah kot pri narodni proizvodnji in naravnih dobrinah, ki jih nudijo dežele, kjer prebivajo.

Če dobro premislimo to idejo, bomo videli, da demokracija na subkontinentu vedno bolj postaja „formalna“ in vedno manj „realna“. To zlasti prihaja do veljave odkar so prišli v modo „nekonzervativni“ režimi ali vlade ki, kot argentinska, iščejo zdravila za vse gospodarske bolezni dežele le v privatizacijah in nevzdržnem pritiskanju na že preveč obubožane narode. To je gotovo vzrok, da razni politični opazovalci napovedujejo val levičarskih vlad v latinski Ameriki, kot smo ga že pred leti doživeli. To seveda bo nikakšna rešitev ne za narode ne za tukajšnja obubožena gospodarstva, marveč novo obdobje razočaranja.

Kar se Argentine same tiče sedanja vlada še vedno niha in ne najde pravega izhoda iz gospodarske krize. Stabilnost je res že dolotrajna in kaže, da bo še precej časa vzdržala. Toda celoten položaj ima dve šibki točki. Prva je hud zunanjetrgovski deficit in nenehno propadanje velikega dela domače industrije, čemur je iskati razloga

v „nizkem“ dolarju. Koliko čas lahko država vzdrži v takem položaju, je kočljivo vprašanje. Druga šibka točka je socialni položaj. Dokler ima vlada na razpolago kaj denarja, da omili stanje vsaj najrevnejših slojev, bo še nekam šlo. Če to province pametno vodijo, se da tudi ohraniti mir. A v nekaterih primerih se že kažejo nesporni pojavi. Tako zadnji izgredi v predsednikovi rodni provinci La Rioja kažejo, da je potrebno kirurgične posege v tukajšnjih gospodarstvih omiliti s pristojnimi socialnimi ukrepi, zlasti z reaktivacijo proizvodnih objektov. La rioški primer je zanimiv, ker je prišlo do izgredov in spopadov s policijo. Vlada je morala tja odposlati oddelek žandarmerije ker ni zadostovala provincijska policija. Drug primer je provinca Santiago del Estero, tradicionalno peronistična, kjer je zaradi socialne krize in pojave popularnega voditelja na zadnjih volitvah prepričljivo zmaga radikalna stranka.

ZAUPANJA VREDNA

Vrnimo se k ustavni spremembi. Da je bil sporazum, ki sta ga sedaj formalno podpisala Alfonsín in Menem sploh mogoč, je morala vlada najprej urediti zadevo vrhovnega sodišča. Trem odstopajočim članom je bilo treba poiskati naslednikov. Pogajanja so dolgo tekla in kandidatov je bilo več kot preveč. Dejstvo je, da ne peronisti ne radikali niso bili z njimi zadovoljni. Končno so se zedinili, kot ponavadi v zadnjem trenutku, in tako imamo znova polno zaseden najvišji sodni organ v državi.

Je to samo po sebi jamstvo za sodno stabilnost? Gotovo ne. A vsaj nekoliko bolj objektivne bodo razsodbe sedaj, ko sta odstopila vladi dva najbolj naklonjena sodnika. Prav pred kratkim smo imeli primer, ko je sodišče odločilo, da ima predsednik pravico v sili z dekretom ukiniti veljavnost gremialnega konvencija, ki je zakonsko potrjen. Razsodba je bila odločena z enim glasom večine. In tisti člani sodišča, ki so volili proti, so glasno izrazili ogorčenje nad tem ustavnim protislovjem, da predsednikov dekret lahko ukine veljavnost zakona, ki ga je potrdil parlament. Vsaj teh pojavov v bodoče ne bo, tako upajo mnogi zaskrbljeni državljani. Splošno prepričanje je, da bo moralo vrhovno sodišče in sploh ves sodni sistem nanovo obuditi vero ljudi v to demokratično ustanovo. In soglasje obstaja tudi glede prepričanja, da bo to izredno težko in dolgotrajno opravilo.

Dobro. Potem, ko je bilo vse to delo okoli sporazuma glede reforme opravljeno, je Menem mirno odpotoval v Evropo na dvodnevni obisk Vatikana, kjer bo seveda tudi sprejet pri papežu. Tu pa je ostalo odprto vprašanje položaja v strankah. Med peronisti je edina neznanka Duhalde, ki je te dni jasno dejal, da je sporazum med radikali in peronisti „koristnostni pakt“ Alfonsína in Menema. Jasno, Duhalde je so zadnjega čakal, da ustavna reforma spodleti in bi tako on postal peronistični predsedniški kandidat. Sedaj mora počakati nadaljnja štiri leta. Medtem pa je že dosegel potrditev reforme ustave province Buenos Aires, ki mu bo omogočila ponovno guvernersko kandidacijo.

Pri radikalih pa vse stoji na glavi. Nihče jasno ne ve, kako se trenutno razdeli moč vplivov najvidnejših voditeljev. Po sporazumu med Menemom in Alfonsinom se je zgradba stranke pretresla do temeljev. Počakati bo treba novih notranjih bojov, da se vidi, kam se bodo končno obrnile mase članov. Med voditelji pa so se položaji še bolj zaostri. Težko je trenutno misliti na

Nad. na 3. str.

Mimogrede (2)

Tone Mizerit

Brodolomci

Če gledam Buenos Aires in njegovo lego na bregu Srebrne reke, se mi zazdi, kakor da obrežji, ki se raztezata na sever in jug, predstavljata dvoje razprtih rok. Da, Buenos Aires je kakor oprsje te celine, ki se odpira v širok objem prišlecu.

Milijoni so prihiteli v ta objem konec preteklega in v sedanjem stoletju. A mnogi so namesto celine našli otok. Da, po svoje je mesto neobljuden otok in nesrečneži so prispeli nanj kot Robinzon Cruzoe, ki ni našel žive duše, da bi glavo položili na ljubeče prsi, kjer utrip drugega srca dokazuje, da je človek še živ, ker ima njegov obstoj neki smisel — v ljubezni.

Samota je včasih odrešilna, vendar le za tiste, ki v njej najdejo sebe in Boga. A predno se človek dokoplje do takega globokega doživetja samote, mora prekoračiti vice trpljenja in dozorevanja. In ni vsak tega zmožen. Zlasti ne v tujem objemu brezmejnosti, kjer vse teži po družbi sočloveka, da „romava skupaj v žejnem miru hrepenenja, ločena z mrtvim brezčutjem ravnin“, kot poje Tine Debeljak ml. v „Pesmih iz pampe“.

Prav zato je Daniel Defoe Robinzonu poiskal Petka; in zato si brodolomci na buenosaireskem „otoku“ iščejo tovarišico, vsak po svoji potrebi, vsak po svoji možnosti. Brodolom: za nekatere je bila to lakota domačih tal; za druge iskanje novih obzorij; še naprej preganjanje trinogov, viharji evropskih vojn — za nas kruta usoda svetovne vojne in rdeče revolucije. Pa so tudi osebni brodolomi, ko barka življenja nasede na čeri križev in težav. Vsi bi bili vredni doživetega opisa; vsak je zase junak svojevrstne drame, najsibo posameznik, najsibo par. Ti zadnji so me najbolj zanimali in tista čudna sila, ki jih je vodila drugega k drugemu in jih tesno povezovala, mnogokrat — dokler jih ni ločila smrt.

Taka je bila zgodba Italijana ter Indijanke. Gino je prišel v letih petdeset iz daljne države. Brezposelnost rodne Sicilije ga je vrgla v buenosaireski okoliš. Niyú pa je bila odplavek revščine, ki jo je izpod Andov potisnila na rob mesta. Zanimivo ju je bilo gledati zlasti pri nedeljski maši v kapeli sester dominikank v predmestju. Kajti proti splošnemu običaju latinskih naselencev se Gino ni oddalil ne od vere ne od cerkve, ko je prišel v novi svet, Niyú pa je spremljala moževe navade s tisto vdanostjo, ki so jo zmožni le pripadniki indijanskih narodov. On je njo rešil pomanjkanja, ona njega samote. In „otok“ je bil kar premajhen za njuno srečo.

Drugačen je bil primer Janeza in Klavdije. Ta dva sem srečala na taksiju, presenečen nad njegovo vzhičenostjo, da je ob volanu našel rojaka. Ko je ona po sili opravkov prva izstopila, je Janez izrabil tistih nekaj kvadrov in minut do cilja, da mi je zaupal svojo zgodbo — kot spovedniku. Nesrečnemu v prvemu zakonu z domačinko je usoda postavila na pot vdovo — sošolko iz mladih let. Oprijela sta se drug drugega kot bršljan stene, in z roko v roki, ranjena od življenja s strahom stopala naprej (a le bežala?) po ulicah „otoka“.

A najbolj me je prevzela zgodba Marije in Diega. Diego je bil tipičen buenosaireski cestni otrok. Šestletnega ga je mati pogrnala na cesto (očeta ni bilo, nikdar ga ni poznal). S ceste je prešel v državno zavetišče, a od tam domov in znova na cesto. Prestal je mnogo, videl še več, a čudežno ostal v srcu dober otrok. Prav tako je skoraj nerazumljivo, da v vseh teh letih ni nasedel mamilonu, na katere je nešteto krat naletel na poteh po „otoku“.

Štirinajstleten je srečal Marijo, ki je tiste čase bila nočna prodajalka v kiosku (trafi-ki) „24 horas“, kjer je vso noč čula, če bi se

kakemu neprespanem prebivalcu južne četrti San Telmo zaželelo po cigareti, slaščici ali pijači. Tam sta se spoznala in odtlej ga je dejanko posinovila ta dvajsetletna Urugvajka, prsata, zatepena a zlatega srca. Skupno sta odraščala mestu in življenju v tistem čudnem razmerju družabništva. Res nisem našel boljše primere njunem stanju kot Robinzona in Petka.

Čas zatem je Diego našel delo v prodajalnici „empanad“, nato pa se je prebil kot kadet v urad nekega podjetja. Srečen je bil onega dne, ko so mu odkazali majhna pisalno mizico. Ona pa je postala natakara v zakotni „parrilli“ v stari stavbi za državno gimnazijo, dve kvadri od Majskega trga. Tam sem ju zasledil in odtlej sledil korak za korakom. Živela sta vsak v svoji „celici“ v istem „conventillu“, tistih tipičnih poslopjih starega mesta, kjer se natepejo sami obrežniki, brodolomci, obupanci. Za težke pese najamejo zakotne luknje in namenjajo običajno plačujejo nekomu, ki niti ni lastnik poslopja, temveč le izkoriščevalec tujega imetja in tuje usode.

V takem okolju ju je doletelo zadnje dejanje njune drame in jima pretrgalo srečen razvoj življenja. Da bi se vzljubila? Nikakor; le potreba, samota, zapučenost, vdanost in hvaležnost ju je tako povezovala. Tedaj je Marija, že štiriindvajsetletna, zbolela. Niso ji mogli odkriti ne narave ne vzroka bolezni. Kar na hitro se je začela poslavljati in v nekaj tednih odšla. Niti trpela ni preveč, bolezen ji je prizanesla z bolečino. Le tako uvela je in nenehno pazila, da je Diego ne bi videl preveč reve. Tako je nastopila smrt, ki je pokazala še zadnjo tragiko njenega življenja: nobenega sorodnika ni imela, nihče se ni približal, nikogar ni bilo mogoče obvestiti. Nihče ni zahteval njenega trupla, da bi ga krščansko pokopal.

Tedaj je Diego storil edino, kar sta mu narekovala srce in pamet in dopuščali mrzli predpisi: prigrabil se je kot njen „priležnik“ in po zakonih dežele kot tak dobil pravico zahtevati truplo in z njim razpolagati. In čeprav je je vsa soseska bila pripravljena prisegati na Marijino devišstvo, so na policiji potrdili stanje „priležništva“ teh dveh tepenih bitij. Drugi dan je Marija mirno ležala na mrtvaškem odru, obdana od vencev sosedov-prijateljev, ki tisti dan niso jedli, ne oni ne njihovi otroci, a srečni gledali na cvetje, podarjeno pokojnici: „Nikdar te ne bomo pozabili“, „ostala boš večno v našem srcu“... so se pozlačeno blesteli napisi. Ni bilo solzá ne pritoževanja. Za brodolomca sta takó življenje kot smrt naraven del obstoja, kateremu malokdo ve začetka, ga ne briga konec in po čigar smislu se ne sprašuje.

Že naslednji dan se je Diego vrnil v službo. Majhna fotografija Marije je odtlej krasila njegovo mizico. Šest mesecev pa je prejemal le polovično plačo, ostalo je šlo za povračilo posojila, s katerim je plačal Marijin pogreb in grob na Chacariti. Kmalu za tem sem izgubil njegovo sled. Izginil je v šumu „otoka“, tega cementnega pragozda, ki neusmiljeno biča in ne gleda, kam padajo udarci. Diego je odšel; morda še danes išče novo Marijo, s katero deliti usodo brodolomca.

Vem, zgodba ni vesela. A življenje premnogokrat ni praznik za tiste, ki jih je vihar sedanjega časa vrgel na brod mesta-otoka, katerega nihanje v času je tako lepo opeval Homero Manzi. Ta ima poezijo „Fuimos“ (Bila sva), občuten tango, katerega ena izmed kitic je kot posvečena nesrečnemu paru: „Bila sva upanje, ki ne pride, ki ne zadostuje, / ki ne more dojeti pohlevnega večera. / Bila sva popotnika, ki ne prosi, ki ne moli, / ki ne joče, ki je legel k smrti.“

Kdaj bo oblast uredila Orlov vrh?

Na Orlovem vrhu na ljubljanskem Grajskem hribu je bilo od konca leta 1943 do konca vojne domobransko pokopališče, kjer je bilo pokopanih okoli 180 ljudi. (V mrliški knjigi v šentjakobskem župnišču je sicer napisanih samo 140 imen.) V začetku leta 1946 so komunisti pokopališče uničili. Ozna je s pomočjo nemških vojni ujetnikov grobove odprla in kosti (po pripovedi nekega oznovca samo večje) odpeljala neznano kam.

V nedeljo, 14. novembra je bila tu spominska slovesnost. Pred njo je v grajski kapeli daroval mašo šentjakobski župnik Jožko Kokalj. Prebral je 16 imen, izpisanih iz mrliške knjige; v letih 1946 in 1947 so bili ti ljudje „justificirani“ na strelišču na Dolenski cesti in pokopani na Žalah. Med njimi so šentjernejski župnik Franc Cerkovnik, Črtomir Nagode, 20-letno dekle in neki vojak (!).

Po maši je Nova slovenska zaveza na prostoru nekdanjega pokopališča položila venec. Justin Stanovnik, prvi govornik, je med drugim dejal: „Ti, ki so bili v to prst pokopani in tisti, ki so bili pozneje izdani in pobiti, so bili slovenski vojaki. Ti so bili torej vojaki in se jim zato klanjamo, pa naj bodo tu ali kje drugje. Morda je kdo kdaj že mislil drugače, a njihove sanje so se uresničile.“ Tine Velikonja, predsednik Nove slovenske zaveze, je dejal, da je bil pred petimi leti na Orlovem vrhu na Slovenski pristavi pri Clevelandu, ko je govoril, v veliki zadregi, ker o ljubljanskem Orlovem vrhu ni mogel reči nič drugega kot to, da so ga komunisti po vojni oskrunili in kosti pokopanih odpeljali neznano kam.

Velikonja je nadaljeval: „Začelo se je z junaki, ki so umrli ob napadu na Kočevje 9. decembra 1943. Po tridnevni bojih je padlo 34 domobrancev. Bili so med prvimi, ki so jih slovesno pokopali na Orlovem vrhu. Pokopališče se je postopoma polnilo vse leto 1944. Med njimi so tudi nekateri domobranci, ki so padli ob tragičnem spopadu med dvema domobranskima bataljonoma v Beli krajini novembra 1944. Takrat je bilo ubitih 47 domobrancev, večina pa so jih pobili partizani, ko so na Rogu zajeli ranjene domobrance, ko so jih peljali v bolnišnico. Zadnji domobranec, Jakob Grbec, je bil na Orlovem vrhu pokopan 30. aprila 1945.“

Stane Štrbenk, tajnik NSZ, je med drugim dejal: „Tu smo se zbrali tudi zato, da izrazimo slovenski javnosti in prisotnim oblastem ogorčenje in protest svojcev in prijateljev tu pokopanih, zaradi nerazumnega odklanjanja oziroma zavlačevanja ureditev tukajšnjega pokopališča. Sedanje stanje je sramota za Ljubljano in za vso Slovenijo. Kot vidite, na njem ni sledu grobov, ni sledu križa, ni sledu simbolov človečnosti. Na njem so le sledi „pasjega poligona“. Župnija sv. Jakoba kot pristojna župnija že več let opozarja na to nevzdržno stanje. Društvo za urejanje zamolčanih grobov in NSZ sta že večkrat pisno zahtevala od občine Ljubljana center, da v svojih urbanističnih planih zavaruje in predvidi parkovo ureditev Orlovega vrha s primer- nim pomnikom tu pokopanih slovenskih domobrancev.

Ivo Žajdela

„Slovenec“, 16. novembra 1993

Svet RTV ima prav

Predsedstvo Social-demokratske stranke Slovenije je obravnavalo tudi dogodke na TV Koper in sprejelo naslednje stališče, ki ga je podpisal predsednik stranke Janša: „Že v drugo smo priče javni polemiki v zvezi s TV Koper. Čeprav veljavni akti določajo TV Koper kot sestavni del RTV Slovenija, namenjen obveščanju italijanske manjšine pri nas in naše manjšine v Italiji, jo želi nekaj vplivnih posameznikov spremeniti v komercialno televizijsko postajo, usmerjeno predvsem na italijanski trg.

Brez upoštevanja tega ozadja je preprosto nerazumljivo početje dela zaposlenih na koprski televiziji. Pri tem so italijanski javnosti sporočali dokazljive neresnice o odpravi avtonomije programa manjšin. To početje žal lahko pusti senco na odnosih Slovenije in Italije, z njim pa so nadaljevali tudi po ustreznem pojasnilu predsednika sveta RTV Slovenije.

SDSS meni, da je odločitev sveta RTV, da se koprski televizijski program ne sme povsem skomercializirati, pravilna, ter daje polno podporo predsedniku sveta RTV Slovenija Rudiju Šeligu in članom sveta v prizadevanjih za enakopravnejšo obravnavanje slovenskega in italijanskega jezika v programu TV Koper.“

„Leči k smrti“ je prisposoda obupa. „Se echó a morir“, obupal je. Čutim, kako so ti verzi polni lepote in poezije kljub tragičnemu izbruhu obupa, ki ima svoj smisel in svojo razlago v krutosti usode na tem „otoku“. Zato pa se hvaležno vračam k Mauserjevemu „Samotarču“, ki opeva, kako

„...ostal sem na otoku sam...“

Nič več ne potrebujem za življenje,

na pragu mir, na strehi večnost,

na mizi sol in kruh —

z obrežja h koč greva le še jaz in Duh.“

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Nad. z 2. str.

kakšno spravo med Alfonsinom in De la Ruo. Vedno bolj skrajne položaje zaseda tudi mladi Fredy Storani, ki je sicer izšel iz najbližjega Alfonsinovega okolja. Bivši predsednik se je res slavnostno vrnil, a marsikateri pojavi kažejo, da njegova moč sloni bolj na strukturi stranke kot pa na dejanski podpori, ki naj bi mu jo nudili sedanjí okrajni vodje. Zaslombo ima zlasti v provincah z majhnim številom prebivalstva in z majhnim številom članstva. Ni tajnost, da Alfonsín sanja še o drugem povratku: o ponovni predsedniški kandidaturi.

To pa lahko povzroči v stranki nov pretres in kdo ve, če ne nov razkol. Bo radikalizem doživel nekaj podobnega, kar je doletelo v zadnjem času liberalce? Težko, ni pa nemogoče.

REŠITEV KRIŽANKE iz 49. številke

Vodoravno: 1. Slak. 5. Sora. 9. Šla, 12. Leton. 14. Samoten. 16. Posoda. 18. Ometa. 20. Mati. 21. Traja. 22. Spi. 24. Alpe. 26. Mela. 28. Ar. 29. Preroki. 31. NN. 32. Kapi. 34. Milo. 35. Šok. 36. Vesna. 38. Orač. 40. Birme. 41. Zganem. 43. Alkohol. 45. Kanon. 47. Sao. 48. Adam. 49. Meča.

Navpično: 1. SL. 2. Lep. 3. Atomi. 4. Kosa. 6. Osa. 7. Ra. 8. Amor. 9. Šteje. 10. Letalno. 11. Ana. 13. Notar. 15. Omami. 17. Dilema. 19. Vsak. 21. Teolog. 23. Pravila. 25. Pri. 27. Anka. 29. Pismo. 30. Korak. 33. Perko. 35. Ščene. 37. Neha. 39. Anam. 40. Bas. 41. Zla. 42. Moč. 44. Od. 46. Na.

ANDREJ GRILC

Slovenska kri iz roda v rod... 1943-1993

Letos 21. oktobra 1993 je poteklo točno petdeset let, odkar je skupina zavednih Slovencev iz Novega mesta in okolice na Dolenjskem v Sloveniji doživel mučeniško smrt. V čast vsemogočnemu Bogu in slovenskemu narodu.

Vse te smrti najbolj najbolj nazorno kažejo, da komunisti niso ubijali samo tiste, ki so z orožjem v roki branili svoje domove in družine, temveč predvsem tiste osebe, za katere so vedeli, da so odločni narodnjaki, priljubljeni v svojem okolju, stebri našega naroda ter verni katoličani.

Danes vsi mirno počivajo v lepi dolenjski zemlji, ki je — kakor v Sloveniji vsi vedno bolj odkrivajo — vsa oškropljena z mučeniško krvjo svojih sinov.

Mnogo globokih in ganljivih trenutkov pa tudi lepih dni sem doživel ob svojem prvem obisku domovine Slovenije. Rad bi opisal, kako smo se tam spominjali teh tragičnih dogodkov iz časa komunistične revolucije.

Po poročanju prič so se dogodki razvijali, kakor nam govori kronika:

Meseca septembra leta 1943, po razsulu Italije, so partizani prišli v Novo mesto; oblečeni v uniformah s sovjetsko zvezdo so pričeli v večjem številu zapirati ljudi v novomške zapore. V tem času so tudi aretirali 17 ljudi, med njimi je bil tudi moj stari oče Lojze Grilc, star 48 let, oče šestih otrok. (Glej tudi J. Dolenc - Moja rast)

Nekatere osebe so bil že po nekaj tednih izpuščene. Tako se je zgodilo tudi z mojim starim očetom. A komunisti so ga kmalu ponovno zaprli, ga vodili po raznih zaporih — tako kakor vse druge jetnike — in naposled brez vsake sodbe kruto usmrtili. Padel je izključno zaradi svojega protikomunističnega prepričanja.

Jetniki novomeških zaporov so bili skoraj vsako noč okrog enajste ure klicani na zasliševanje; med njimi je bil tudi moj stari oče. Komunisti so hoteli od njih zvedeti, kje so njihovi otroci, posebno še, kadar je šlo za družine, katerih sinovi so bili pri vaških stražah. Od jetnikov so zahtevali, da priznajo komunizem kot novo in odrešujoče gibanje, česar pa ti jetniki niso hoteli. Njihova vest in odločno versko prepričanje sta bila zadosten razlog, da so končno morali pasti pod morilsko komunistično roko.

Skupaj z mojim starim očetom je bil kakšna dva tedna kot sotrpini tudi duhovnik dr. France Blatnik SDB. Ta se je čudežno rešil te strašne smrti. Bil je sicer iz zapora izpuščen, a je do zadnjega spremljal mojega starega očeta in ga tudi z zakramentom svete spovedi pripravil na smrt. Predno sta se za vedno ločila, je tudi prevzel nekako varstvo za vso družino: za ženo in za šest otrok.

Leta 1975 mi je pisal dr. Blatnik iz ZDA, kamor je odšel delovat kot slovenski duhovnik. Bil je zelo poznan po številnih člankih v časopisu Ameriška domovina. Posebno in res natančno je raziskaval vse dogodke za časa komunistične revolucije, opisoval storjene grozote, napisal je tudi več poročil o vaseh, ki so jih komunisti požgali. Objavil je kompletan seznam slovenskih duhovnikov, ki so bili po ječah in drugih krajih širom Slovenije mučeni in kasneje pobiti.

Neki odlomek iz njegovega pisma se glasi tako: „Res ne vem, kdaj so jetniki spali, kajti vedno ko sem se zbudil, sem videl, kako molijo sveti rožni venec. Ali pa so bili pri zasliševanjih...“ — „Čudno: mene niso klicali na zasliševanje, ker novomeški partiji niso imeli oblasti nad menoj, marveč izvršni odbor. Ko pa je prišla Vida Tomšičeva, me je poklicala in prvo, kar je rekla, je bilo: »Seveda, ti si duhovnik, ti komunizma ne moreš priznati.« Kakor da bi šlo za dvojno mero... Ko so se partizani po nekaj tednih gospodovanja v Novem mestu morali umakniti pred Nemci, so sklenili — kot vse kaže —, da likvidirajo vse tiste zapornike, ki so jim bili idejno nasprotni, pa čeprav jim niso mogli očitati ničesar.“

Pričevanja o tem so bila objavljena in so na voljo (Dolenjski list, št. 37 [2195] od 12. septembra 1991) ter se glasijo tako:

Prvo pričevanje — dokument je v novomeškem arhivu — je dal o tem poboj bivši jetniški paznik Anton Stine iz Novega mesta. Takole pravi: „Iz Zaloga, kjer je bilo 60 zapornikov, se je jetnišnica 14. oktobra z vsem moštvo preselila v šolo v Birčno vas...“ Kronika je zelo obširna in natančna — skušal jo bom skrajšati — čeprav bi bilo zanimivo objaviti celoten članek, samo tako bi bila ustvarjena prava slika o tem hudem pokolu. Dnevi so tekli, pozno v noči 21. oktobra so pričele likvidacije.

Kraj: Ena od tolikih neznanih in skritih jam, daleč v gozdu tam sredi slovenske zemlje, na koncu vasi Mihovec pri Padežu, blizu Birčne vasi.

Jetniki so bili zvezani z verigami, uklenjeni po dva in dva. Gnali so jih iz šole od Birčne vasi čez Cerovec v Padež do Bahočeve hiše in nato v dolino. Iskali so kako jamo, da bi tam pobili jetnike in njih trupla pometali vanjo. Tako — kakor je dejal neki paznik — jim vsaj ne bo treba kopati jame za mrliča...

Nekatere jetnike so v hipu postrelili, drugi so bili samo ranjeni, preden so jih dokončno usmrtili, tako da je bilo trpljenje še hujše. Pri mnogih je tik pred smrtjo bilo slišati zadje besede: „Molimo!“

Vse to pobijanje pa je spremljalo žaljivo govorjenje krvnikov. Nad vse pretresljive so zadnje besede Marije Golobove, preden so jo ubili: „Walter, povejte moji mami, kaj

se je zgodilo.“ Komunisti so nato njo ubili s strelom v glavo. Potem so trupla preiskali — kakor pravi priča — in tudi oropali, pobrali legitimacije, „da ne bo sledov“... Trupla so potem znosili v kakih 150 metrov oddaljeni prepad in jih zmetali vanj. Skozi vhod v jamo so pobite zmetali daleč notri, kasneje pa nametali čez kamenje in skale.

Tak je kratek opis te strašne noči pred petdesetimi leti.

Potrebni so bili dolgi skoraj petdeset let, da smo to neznano jamo končno odkrili. V tem času je vse bilo v temi in molku, toda resnica je pričela prihajati na dan in danes točno vemo, kje in kako so se dogodki razvijali, kje so bile žrtve umorjene.

Kupi kosti so še vedno tam na morišču, jama je polna, ostajajo kakor nemo pričevanje, kot pomnik žrtvam in časom, katere naj ne bi nikdar pozabili.

Govori so o 17 žrtvah — tako namreč kažejo doslej najdeni ostanke — čeprav je bilo število njih bržkone precej večje.

Zdaj mirno gledamo nazaj na tiste čase in osebno odkrivamo posledice tistih usodnih dni! Toda pomislimo, kako obupno je moralo biti tem ljudem tisto strašno noč. Skušam se živeti vanjo...

Kako je pravzaprav vse to neverjetno... Pol stoletja je preteklo in zdaj smo prišli nazaj v Slovenijo.

Mimogrede bi omenil, kako sva s prijateljem prišla v Slovenijo. Vstopili smo v domovino skozi Karavanški predor in se nismo ustavili, dokler nismo zagledali hišo starega očeta ob starem mostu pri reki Krki ob vhodu v Novo mesto. Kako bi vam opisal tisti trenutek, kaj sem čutil, ko sem stal pred staro hišo in se spominjal, koliko so mi pripovedovali o rojstnem kraju. In zdaj sem bil jaz tam!

14. avgusta letos smo se zbrali. Skoraj vsi sorodniki, cele družine, sinovi in hčere pa tudi vnuki tistih nekdanjih mučencev. Bilo nas je okoli sedemdeset. Kako bi mogel opisati tiste ure! Bilo je ganljivo, kakor danes pravijo v Sloveniji: „enkratno“.

Vsi skupaj smo naredili isto pot, ki so jo nekoč jetniki. Od zadnjega kozolca naprej po hosti — približno pol ure — po poti, ki pelje nekoliko navzgor do jame. Ves čas smo molčali in se šele pred jamo drug drugemu predstavili.

Nikoli ne bom pozabil, kako me je Šonceva gospa takoj spoznala, čeprav me nikdar ni videla. Niti po fotografiji ne (To je hčerka Viktorja Šonce, prijatelj in sosed mojega starega očeta, s katerim sta bila skupaj umorjena.) Ko sem jo vprašal, kako to, da me spoznala, mi je odgovorila: „Kako te ne bi, saj si po vsem podobem tvojemu očetu Slavku, ki sem ga dobro poznala. Kaka škoda, da ga ni danes tukaj med nami...“ Pokazala mi je sliko mojega očeta kot domobranskega oficirja, ki jo je imela pri sebi.

Nekateri smo potem primerno povezani z vrvjo in po majhni lestvi vstopili v jamo, kakih deset metrov v globino. Nosili smo posebne svetilke, kajti notri je bila tema. Začeli smo valiti proč kamenje in v zemlji odkrivali na pol zakopane ostanke kosti. Zbirali smo jih in polagali v leseno skrinjo. Medtem so drugi prižigali sveče v spomin pokojnim.

Ko smo končali, smo se gledali drug drugemu v oči. Brez besed, a vsi smo se zavedali važnosti trenutka. Vsi smo bili eno, vsi smo bili ista roka, ki je odkopavala kosti, vsi ena sama misel, eno in isto pričevanje. Pred vsem vsi v isti misli: Začudenje, kako se je sploh kaj takega moglo pri nas zgoditi.

Zgoraj pred jamo se je po tem pričela daritev svete maše. Prošt Jože Lap iz kapi-

MRTVIM V SPOMIN!

Franc Kek, katehet
Viktor Šonc
Joža Paulič
Alojzij Grilc
Jurij Verbič
Jernej Sitar
Franc Armeni
Marija Golob
dr. Ludovik Arko
Janez Lindič
Cerkovnik
Anton Mikec
Jože Mikec
Jože Fabjančič, graščak
in štirje neznani

teljske cerkve v Novem mestu in moj stric Janez, duhovnik iz Venezuele, sta skupaj maševala ob skromnem križu. Na tem križu, ki nosi čisto slovensko zastavo, so imena tistih, ki so bili tam umorjeni. Bogu vdano so vztrajali v stanovitnosti in v resničnem mučeništvu do konca.

Na križu pa je tudi pojasnilo, da tam ležijo tudi še ostanke neznanih drugih pobitih oseb. Spodaj na križu je tudi razbrati imena — morilcev.

Pri maši je marsikdo imel oči polne solz. Vsak se je spomnil na tisto osebo iz družine, ki je že v večnosti pri Bogu... Kako radi bi bili v tistem trenutku vsi skupaj! Posebno sem imel v mislih svojega očeta. Dano mi je bilo, da jaz uresničim to, česar on ni dočakal, a si je toliko prizadeval in želel: da bi nekoč v spremstvu vseh bratov in sestra našel grob, neznani grob svojega očeta in vstopil vsaj še enkrat v življenje v izropano in odvzeto rojstno hišo družine, tam ob bregu Krke v Novem mestu.

Po maši je sledil razgovor med navzočimi: kako je res vse bilo, vse podrobnosti. Vsak je spraševal za svojega sorodnika, hotel zvedeti čim več o njegovih zadnjih dneh, zadnjih urah... Izmenjali smo si podatke, povedali vse, kar je kdo pač vedel. Brali smo tudi odlomke iz knjig, ki govorijo o tistih časih, gledali slike iz starih časopisov, ki so — pred petdesetimi leti — poročali, kaj se godi. Pokazali so mi list iz Slovenca (16. decembra 1943) in na njem naslov: **Novo mesto objokuje svoje najboljše sinove**. Objavljene so slike pobitih in kratek življenjepis vsakega.

Nadaljujem z besedami, ki mi jih je napisal dr. Blatnik v svojem pismu:

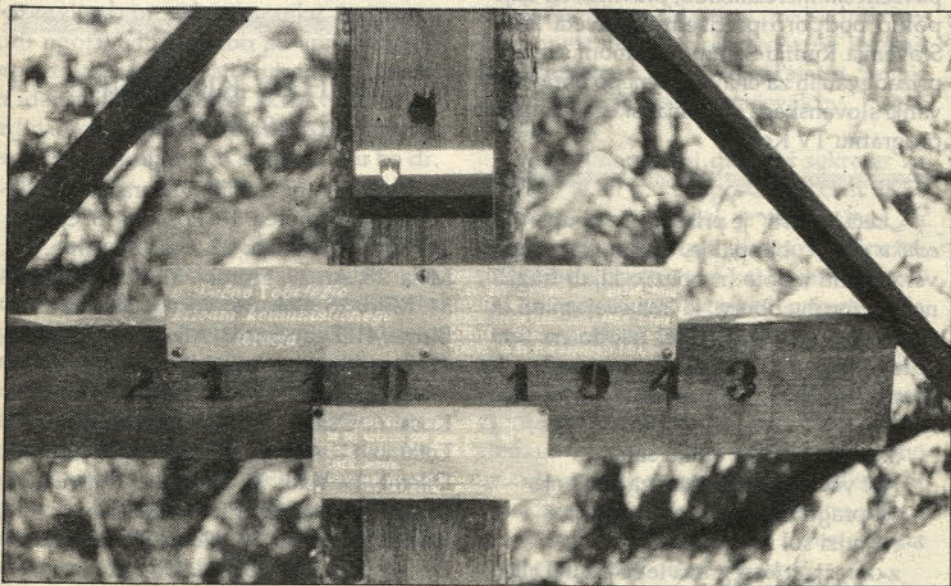
„Ni nobenega dvoma, da smo v teh pravih mučencih dobili vzvišene vzornik in prekrasne zglede mučeništva. Tvoj stari oče in trije tvoji strici so bili domobranci. Skupno smo preživljali tista junaška leta v Novem mestu in okoli 12.000 njih soborcev je bilo vrnjenih, mučenih in pobitih, njim pa je Bog pomagal, da so se rešili v novi svet.“

Za vsakega izmed nas, ki smo bili priče komunističnih grozodejstev pa tudi za naše potomce velja, kar je Bog naročil Mojzesu: »Samo varuj se in zelo pazi, da ne pozabiš reči, ki so jih videle tvoje oči, in da ti ne izginejo iz srca vse dni tvojega življenja. Oznanjaj jih svojim otrokom in vnukom!“

Ob tem obisku Slovenije sem živo spoznal in se nenadoma zavedel, kje so res prave korenine, iz katerih mora naša generacija črpati nove moči, če hoče izvesti ideale naših prednikov.

Po takih jamah po vsej slovenski zemlji je bila prelita slovenska kri iz globokega prepričanja o resnici, prelita kot svetel vzor. Ne smemo na to nikoli pozabiti.

Odkril sem tiste resnične vrednote, za katere so se naši očetje toliko žrtvovali in tako tudi nam pokazali pot.

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENC V ARGENTINI

BLLED — Triglavski narodni park privlači veliko oboževalcev, ki pa pustijo za sabo veliko smeti. Čez štiristo prostovoljcev se je pridružil oskrbovancem parka in skupaj so napolnili kakih 500 velikih vreč. Razdeljeni v pet skupin so očistili Pokljuko, Del Bohinja, Vršič s Tamarjem, Trento, Vrata, Krmo in Radovno. Se je pa nabralo tudi mnogo večjih odpadkov, ki bi jih lahko odstranili le s pomočjo strojev.

LJUBEČNA — Na trinajsti izdaji tekmovalnega festivala Zlata harmonika je sodelovalo 432 tekmovalcev iz Slovenije, Italije, Avstrije, Nemčije, Madžarske in ZDA. Tekmujejo le s frajtonaricami, diatoničnimi harmonikami, ki postajajo iz dneva v dan bolj priljubljene. Po raznih izborih so žirije ostale pri 30. finalistih, razdeljene v štiri starostne skupine. Kar trinajst si je prisvojilo zlato odličje, med njimi pa je žirija izbrala kot najboljšega 12-letnega Petra Šmida iz Celja. Tudi druga dva posebna izbranca sta bila še v rosnih 12. in 14. letih.

LJUBLJANA — Novo lasersko ploščo Plays Gasterbajtrs je izdala skupina Demolition Group. Nanjo je skupina posnela dela svojih idolov in vzornikov Gastrajtrsov med leti 1983 in 1987, ko je neodvisni slovenski rock začel s prvimi koraki.

LJUBLJANA — Do 20. decembra pečejo kostanj na enajstih krajih centra mesta. Občina je razpisala oddajo prostorov, kateri se je prijavilo ravno enajst prostojen. Kostanj se peče v utah, velikih 2 m krat 2 m, iz lesa, zeleno pobarvanih. Odvisno od lokacije, plačujejo različne dnevne najemnine: najnižja (115,50 tolarjev) na Poljanski cesti, najdražja (437,50 tolarjev) na Prešernovem trgu, na Miklošičevi in na Slovenski cesti.

LJUBLJANA — Na Gastroenterološki kliniki so začeli uporabljati nov rentgenski aparat, ki omogoča kombiniran rentgensko endoskopski prikaz žolčnih vodov in vodov trebušne slinavke. Skupaj z ultrazvočno aparaturo pa bo možno uvesti metodo razstapljanja žolčnih kamnov v žolčniku. Prejšnji aparat je bil star sedemnajst let.

IZOLA — Mehano je ena največjih tovarnih igrač v Evropi. Po reorganizaciji uspešno deluje s 400 zaposlenimi; osemdeset odstotkov izdelkov prodajo na tuje trge, predvsem evropske. Izdelujejo kar 60 vrst elektrovlakcev in velike (90 cm) plišaste živali (medvede, lisice, slone). Odkupili so letos tudi licenco za izdelovanje pisalnih strojev Barbie. Z vsemi temi igračami uspešno konkurirajo kitajskim izdelkom, ki preplavljajo severnoameriški in evropski trg.

LJUBLJANA — Po šestih mesecih novega pravilnika o kakovosti mleka, je zaznati precejšen skok na boljše. Kmetje morajo za doseg prave cene malo bolj paziti na higieno pri molži, zbiranju in oddajanju mleka.

LJUBLJANA — Pajka, ki lovita po ljubljanskih cestah nepravilno parkirane avtomobile, sta jih vozila na zbirni prostor na Litijski cesti. Od oktobra naprej pa so zamenjali prostor in jih vozila na Cesto dveh cesarjev, zraven avtosejma, kjer je novo parkirišče odprto 24 ur na dan.

LJUBLJANA — V plesnem klubu Urška so priredili kvalifikacijski plesni turnir, katerega se je udeležilo 165 parov. Plesali so standardne in latinskoameriške plesne v raznih kategorijah: pionirji, mlajši in starejši mladinci ter člani. Kategorije pa so tudi razdeljene v razrede: C, B, A in I (international).

PTUJ — Restavratorska misija s Poljske bo imela svoj sedež na Ptuj. Pomoč bo nudila Sloveniji in Hrvaški pri obnavljanju spomenikov in umetnin ter pri izobraževanju domačih restavratorjev. Kot prvo naj bi se lotili obnove fresk ormoškega gradu.

LJUBLJANA — Dvajseti mednarodni grafični bienal si je letos ogledalo triindvajset tisoč obiskovalcev. Rekord pa je bil letos tudi odmev v raznih radijskih in televizijskih programih v inozemstvu, pa tudi v časopisih in revijah, celo v kitajski Jangsu Art Monthly.

NOVA GORICA — Goriška knjižnica France Bevk je vstopila v mrežo Unescovih knjižnic. S svojim članstvom prevzema dolžnost za širjenje idej o povezovanju med narodi, ozaveščanje pri uveljavljanju človekovih pravic, ekologije, za izmenjavo knjižnega gradiva in krepitev raznih oblik povezovanja med knjižnicami po svetu. V mreži je s 97. knjižnicami sveta. Poleg nje je še ena slovenska knjižnica v tej mreži: šolska knjižnica osnovne šole Ob Dravinji v Slovenskih Konjicah.

LJUBLJANA — Sredi leta je bil na Žalah požar v kostnici Kranjskih Janezov. Ker je bilo nekaj dvomov o nastanku požara, so oblasti sprožile preiskavo. Ta je pokazala, da požar ni bil podtaknjen, verjetno pa je prišlo do ognja, ker nekateri vanjo pomečejo smeti, suhe rože in celo neugasle sveče.

KOPER — V Modeni, Italiji, so našli dragoceno umetnino iz 6. stoletja, ki so jo Italijani odnesli leta 1942 iz samostana sv. Ane. Odkritje je sicer prvo, vendar ima koprška škofija natančne spisek o odnešenih umetninah, ki so spravljene v raznih skladiščih po Italiji, Dunaju in drugod. Vendar se zadnje čase nekaj premika, ker tudi italijanski državljani pritiskajo na italijanskega ministra za kulturo, naj poskrbi za vrnitev umetnin.

LJUBLJANA — Na začetku letošnje sezone je Simfonični orkester RTV Slovenija predstavil dve novi skladbi slovenskih glasbenikov. Hommage Rahmaninovu je spisal Jani Golob, Lojze Lebič pa Simfonijo z orglami. Dirigiral je Anton Nanut, pri prvi bo solist pianist François-Joel Thiollier, pri drugi pa organist Tone Potočnik.

JEZERSKO — Planšarsko jezero je spet jezero. Zaradi mile zime in hude lanske suše ter zaradi prozornega jezerskega dna je gladina čisto izginila. Končno je dež umil pokrajino in napolnil vodne vire, ki se stekajo v jezero.

LJUBLJANA — Slovenske filme so predstavili na raznih filmskih festivalih: Remington (režiser: Damjan Kozole), Rojevanje Leara (Damjan Kozole) in Vse je pod kontrolo (Metod Pevec). Filme so zavrteli na Švedskem, v Italiji in v Avstriji.

LJUBLJANA — Termoelktrarna-toplana v Mostah se je za to zimo dobro pripravila. V skladiščih imajo že 60 tisoč ton indonezijskega premoga, ki je ekološko sprejemljivejši: v njem je zelo malo žvepla in pri izogrevanju oddaja za polovico manj žveplovega dioksida, kot je zakonsko dovoljeno. Kmalu bodo dobili še eno tako pošiljko, pa tudi trboveljski premog bo na razpolago. Toplana pa je izvozila v Italijo letos okoli tristo tisoč ton elektrofilnega pepela, ki ga tam uporabljajo za vsemogoče izdelke, kot so cestni robniki, žlebovi in cevi za kanalizacijo.

LJUBLJANA — Ženska prisotnost v slovenskem državnem zboru je še kar dobra (10%), če jo primerjamo s parlamenti članic Sveta Evrope. V Evropi so ženske dobro zastopane le v Skandinaviji (med 30 do 40%). Največ poslank pripada SKD (3 od 15 članov), ni pa nobene ženske v vodstvu zbora ali poslanskih skupin.

LJUBLJANA — Kinodvorane in kinogledalci postajajo redkost tudi v Sloveniji. Pravijo, da je lani v povprečju slovenski prebivalec bil v kinu manj kot enkrat. Največji obisk je bil leta 1960, ko je v povprečju bil vsak kar enajstkrat v kinu; dvoran je bilo 247, lani pa jih je bilo le še 88.

Osebne novice

Poroke: V soboto, 11. decembra sta se poročila v slovenski cerkvi Marije Pomagaj Toni Javoršek in prof. Mirjam Mehle. Za priče so bili njuni starši Tone in Francka Javoršek ter Lojze in Marija Mehle. Med pročno mašo, pri kateri je pel Mladinski zbor iz San Justa, ju je poročil župnik Jože Škerbec.

V soboto, 11. decembra, sta se poročila v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi Danijel Žagar in Marjetka Gerkman. Priče so bili njuni starši Tone Žagar in ga. Lidija roj. Makuc ter France Gerkman in ga. Francka roj. Pavlič. Poročil ju je Franci Pavlič CM ob asistenci dr. Jureta Rodeta.

Istega dne sta se poročila v Tucumanu v cerkvi Fatimske Gospe Ana Marija Ža-

kelj in Sergio Omar Porcelo. Za priče so bili njuni starši Jože Žakelj in ga. Jožek roj. Debeljak ter Félix Porcelo in ga. Julia Vega. Poročne obrede z mašo je opravil prof. Lojze Urbanč.

V farni cerkvi v Hurlinghamu pa sta se v nedeljo, 12. decembra poročila Andrej Kržišnik in Maria Cristina Taretto. Za priče so bili ženinov oče Tone Kržišnik in ga. Nada Jerebič ter nevestini starši.

Vsem novim zakoncem čestitamo in jim želimo veliko sreče!

Novi diplomantki: 3. decembra je na privatni univerzi U.A.D.E. dokončala študije Kristina Grbec-Žitnik ter postala „Licenciada en Informática“.

Čestitamo!

Adriana Pereyra González-Kocmur pa je doktorirala v kemiji na buenosaireski univerzi.

Čestitamo!

Predaval dr. Rudi Potočnik

Že nekaj let deluje v našem Domu zdravniški socialni odsek.

Cilj, ki si ga je zastavil, je predvsem orientirati člane iz zdravstvenega vidika z nasveti in koristnimi predavanji.

Tako se je zvrstila skupina naših slovenskih zdravnikov, ki so z veseljem pristali na ponudbo, da nam posredujejo nekaj svojega znanja in osebnih izkušenj. Nekatera predavanja so bila v skupni organizaciji

+ Sonja Roblek por. Borlak

Na predvečer praznika Brezmadežne, je 7. decembra, umrla pri svoji hčerki Sonji v Villa Udaondo gospa Sonja Borlak, vdova po celjskem trgovcu in industrialcu Josipu Borlaku.

V mladostnih letih je izgubila očeta in mater iz ugledne Roblekov družine v Žalcu pri Celju. Bila je vzorna dijakinja na celjski gimnaziji, a je morala študij opustiti in se posvetiti vodstvu domačije. Iz izkupička prodanega gradiča pri Grižah je kupila posestvo v Šentjurju, se kmalu poročila in preselila v Celje. Zakon je osrečila edinka Sonjica.

Družina je po nemški zasedbi Štajerske našla zaščito pri tedaj v Celju živčemu hrvaškemu maršalu Kvaterniku. Nato se je Borlak umaknil iz Celja in odprl v Zagrebu lesno trgovino in žago.

Zdomcem je malo znano Sonjina vzpodbuda za reševanje Slovencev iz celjskega „piskra“, to je zaporov. Morala se je

umakniti iz Celja in je dočakala konec revolucije in vojne v Rimskih Toplicah. Po vojni se je družina odločila za beg in je prešla v cono B in v Trst. Komunisti so jim seveda zaplenili vse imetje.

Ko so prišli v Argentino, se je gospa Sonja po gospodarskem napredku svojega moža in hčerke kmalu zdravstveno opomogla in preživela nekaj lepih let. Z ljubeznijo stare mame je sovzgajala vnukinji Miško in Pikuko. Žal ji bolezen ni dopuščala, da bi mirno uživala zadnja leta. Živela je v Moronu in rada zahajala na dom svoje hčerke. Pred kratkim je izpolnila 78 let.

Rajnka je bila zavedna Slovenka, Sokolica, vedno pripravljena pomagati bližnjemu. Na praznik Brezmadežne so jo položili k večnemu počitku na pokopališče Libertad, kjer je krajevni župnik opravil molitve ob krsti. Na grobu se je od pokojne poslovil v imenu Celjanov časnikar Slavko Skoberne.

Naj počiva v miru!

-e.

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

NADŠKOFIJA V VIDMU ima že nekaj mesecev svojo radio-oddajno postajo. Oddaja 24 ur na dan informativne, cerkvene, kulturne in zabavne programe. odgovorni pri radiu so obljubili, da bo njihov „Radio Spazio 103“ valoriziral vse kulturne jezike v nadškofiji, zato bodo oddajali tudi v slovenščini. Pred tem pa bo treba izpeljati tehnično delo, da se bo radio slišal tudi po dolinah v beneški Sloveniji.

V ŠPETRU SLOVENOV obstajata v zadnjih letih tudi slovenski otroški vrtec in slovenska osnovna šola, ki jo obiskuje veliko število otrok. A ima velike finančne

probleme, kajti učitelji že tri mesece niso prejeli plače. Ta privatna šola se je dogovarjala za finančno pomoč z obema slovenskima krovnicama organizacijama — Svetom slovenskih organizacij in Slovensko kulturno gospodarsko zvezo, a iz vsega tega ni prišlo nič konkretnega.

PO RADIU TRST A imajo vsako soboto oddajo za beneške Slovence pod naslovom Nediški zvon, kjer dajejo v njihovem dialektu „novice, interviuste, pravce, piesmi, smiešne zgodbe, glas mladih an otruo“. Vodi jih Enzo Gosnagh, sodelujejo tudi otroci slovenske šole.

MALI OGLASI

ORIENTE S.R.L. - Prevozi - poroke - rešilni avtomobili - mrliske vežice - pogrebi - Monseñor R. Bufano 2651 (ex Camino de Cintura) 1754 San Justo - Tel.: 651-2500 / 651-2335

ANGLEŠČINA Grupalni/Individualni tečaji. Intenzivni za potovanja in odrasle začetnike. Priprave za izpite. Mila Hribar Tel.: 651-5354 - Fax: 627-4242 Gumbi in gumbnice - Mirko Vasle, Pje. Allende 386; Ramos Mejia; tel. 657-3288

Še je čas za vložitev zahtevka za denacionalizacijo vaših nepremičnin v Sloveniji! Ponujamo vam pomoč. **Aleja Iglič Šef.** Glavarjeva 45. 61000 LJUBLJANA - Tel.: (38-61) 347-808, Fax: (38-61) 311-362 **Proyectos de Informática S.A.** - Avditorija pri kompjuterjih, programe 3419/91 D.G.I. - Franci Šturm - Emilio Mitre 435 - 13. nadstr. „D“ - Capital - Tel.: 433-1713

NEVESTE - 15 LET: Izdelava šopkov in naglavkov iz svežih cvetov. Gabrijela Marolt - Tel. 664-1656.

PSIHOANALIZA

Psihoanalitični konzultorij; lic. psih. Marko Mustar; Santa Fé 3228, 3° „M“ - Capital - Tel.: 83-7347 in 826-5005.

ELEKTRONIKA

Električni material za industrijo in dom. **Elektro Ader** - Franci Jarc. Av. Ader 3295 - Munro; Tel.: 766-8947 / 762-1947

ZOBOZDRAVNIKI

Viktor Leber - splošna odontologija, implantacijsko-integrirani; sreda in petek, od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. „B“ - San Martín - Tel.: 755-1353.

TURIZEM

Alas Tour Vam nudi po ugodnih cenah potovanja po Argentini, svetu in v domovino, tudi skupinska. Na uslugo Vam je Juan Kočar. Rivadavia 5283 - Loc. 34 - Tel.: 903-4006.

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Senk - Tel.: 762-2840.

LEGAJO N° 3545-82

Počitnice, izleti in potovanja v domovino informacije, hotelske namestitve, avtobusni prevozi, posredovanje vizumov in menjalnica. **H. Yrigoyen** 2742 - San Justo - Tel.: 441-1264/1265

ARHITEKTI

Arh. Aleksander Jure Mihelič - Načrti in vodstvo novih zidanj in prenovitev v Buenos Airesu, Miramaru in okolici. Tel.: 631-9600 in 0291-22977.

ADVOKATI

dr. Katica Cukjati — odvetnica - ponedeljek, sreda, petek od 17. do 20. ure - Roque Saenz Peña 3245 - (1752) Lomas del Mirador - Tel.: 652-1910.

dr. Marjana Poznič — odvetnica - Vsak dan od 15. do 18. ure - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel.: 382-1148

dr. Vital Ašič — odvetnik - ponedeljek, sreda, petek od 18 do 20 - Don Bosco 168 - San Isidro - Tel.: 743-5985.

dr. Franc Knaps — odvetnik - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: 476-4435; tel. in faks 46-7991.

dr. Mariano Radonič, odvetnik, od ponedeljka do petka od 17 do 20 ure, Mar del Plata in okolica. Olavarría 2555, Mar del Plata (7600) Tel.: (023) 51-0180/0177

SANITARNE NAPRAVE

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov — **Andrej Marolt** - Avellaneda 216 - San Miguel - Tel.: 664-1656.

ZA DOM

REDECORA - Celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge - Bolívar 224 - Ramos Mejia - Tel.: 654-0352.

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje - **Andrej Marolt** - Pte. Illia (Ruta 8) N° 3113 - (1663) San Miguel - Tel.: 664-1656.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385 - 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - Tel.: 325-2127.

Kreditna Zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejia - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejia - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Uradije od sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uradije ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uradije ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uradije ob četrtkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Cena največ štirih vrstic \$ 4- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — \$ 12.-

Zveza slovenskih mater in žena in Vincencijeva konferenca

vabita na

praznovanje slovenskega božiča

v soboto, 18. decembra, v Slovenski hiši

spored:

- ob 18.00 uri sv. maša v cerkvi Marije Pomagaj,
- nato v dvorani praznovanje božiča: božične pesmi bodo izvajali: Lučka Ahčin, Cvetka Kopač, Ani Rode, Sonja Zorko, Luka Debevec, Matej Debevec, Matija Debevec, Bogdan Magister.

Za kritje stroškov: prostovoljni prispevki. Iskreno vabljeni!

Slovenski dom v San Martínu prireja „SILVESTROVANJE“

31. decembra ob 22. uri.

Za zabavo sodelujejo s krstno predstavo slovenski humosristi **COLLEGIUM HUMORISTICUM** in orkester „SANS SOUCI“

Vsi lepo vabljeni!

Za večerjo se prijavite v Domu

LETOS ZA

SILVESTROVANJE

31. DECEMBRA

NA PRISTAVI

NE BO NIČ ... (prejšnjim podobnega)

VABIMO

*vse podjetnike, trgovce in rojake,
da objavijo v našem listu božična in novoletna voščila.
Za besedilo prosimo do 18. decembra.*

SVOBODNA SLOVENIJA

Naš dom

San Justo

vabi na

Silvestrovanje,

ki bo 31. decembra ob 21.30 v Našem domu

Razstava božičnih jaslic in religioznih motivov

v prostorih Slovenske hiše

Otvoritev na sveti večer pred polnočnico

Toplo vabljeni vsi mladi ustvarjalci v kateremkoli umetnostni obliki.

Iskreno vabimo tudi vse že priznane umetnike, da z udeležbo podprejo delo naših mlajših generacij.

Informacije in prijave: arh. Ivan Kogovšek 627-2058 - Stanko Jerebič 665-2918

Mila Hribar 651-5354 po 18. uri.

ZEDINJENA SLOVENIJA

DA VAS NESREČA NE IZNENADI, VAM SVETUJEMO KOMBINIRANO DRUŽINSKO ZAVAROVANJE:

STAVBA proti požaru za	\$ 50.000.-
OPREMA proti požaru za	\$ 12.000.-
OPREMA proti kraji za	\$ 4.000.-
STEKLA za	\$ 200.-
TV, audio, video za	\$ 2.000.-

Stroške za to zavarovanje lahko plačate v petih obrokih po \$ 54.- vsak.

Premislite in pokličite nas! Na uslugo smo Vam na telefonih:

325-2127 / 656-3653 / 654-6438

Posluujemo s priznanimi zavarovalnicama družbama OMEGA in SANCOR.

ZAVAROVANJA LOBODA

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
Director: Valentín B. Debeljak
Propietario: Eslovenia Unida
Redacción y Administración:
RAMON L. FALCON 4158
(1407) BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: (54-1) 636-0841
Telefax: (54-1) 636-2421

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

Tone Mizerit, dr. Katica Cukjati,
Gregor Batagelj

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:
za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti
pa \$ 60; ZDA in Kanada pri pošiljanju z
letalsko pošto 100 USA dol.; obmejne
države Argentine 90 USA dol.; Evropa
110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120
USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za
pošiljanje z navadno pošto 75 USA dol.

Čeke na ime „ESLOVENIA LIBRE“

Stavljenje in oblikovanje:

MALIVILKO - Telefax: (54-1) 362-7215

TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
Estados Unidos 425 - Tel./Fax: 362-7215
(1101) Buenos Aires

OBVESTILA

PETEK, 24. decembra:

Razstava božičnih jaslic in religioznih motivov v Slovenski hiši pred polnočnico. Polnočnica v Cerкви Marije Pomagaj ob 22. uri.

PETEK, 31. decembra:

Silvestrovanje v San Martinu ob 22. Silvestrovanje v San Justu.

Silvestrovanje na Pristavi.

NEDELJA, 2. januarja 1994:

Misijonska veletombola v Slovenski vasi.

Slovenski dom Carapachay

vabi vse člane, prijatelje in rojake

na kosilo,

ki bo v nedeljo, 19. t. m.

združeno z veselimi

družabnim programom

Na sv. večer pa bo

slovenska polnočnica

z ljudskim petjem ob 24. uri.

Usmiljen in milostljiv je Gospod (Ps 102)

Slovenski skupnosti v Argentini sporočamo, da je 4. decembra 1993 umrla v Ljubljani naša draga mama, sestra, tašča, babica in prababica, gospa

Marija Musar roj. Kastelic

Predrago pokojnico priporočamo v molitev in blag spomin. Sveta maša zadušnica bo v Slomškovem domu v četrtek, 16. decembra ob 19. uri.

Snaha Dora z družino,
hčerki Minka in Ančka z družinama,
sinova Janez in Matija z družinama,
vnuki in pravnuki ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Ljubljana, Švica, Kanada.